

Jaume Fontbona

Els set sagraments

Emaús 86

La col·lecció Emaús vol oferir llibres de lectura assequible que ajudin a viure el camí cristià en el moment actual. Per això porta el nom d'aquell poble cap a on anaven dos deixebles desesperançats quan es van trobar amb Jesús, que es va posar a caminar al costat seu, i els va fer entendre i viure la novetat de l'Evangelí.

Jaume Fontbona

Els set sagraments

Col·lecció Emaús 86
Centre de Pastoral Litúrgica

Director de la col·lecció Emaús: Josep Lligadas

Disseny de la coberta:

Il·lustració de la coberta: (en cas que sigui necessari)

© Edita: CENTRE DE PASTORAL LITÚRGICA

Nàpols 346, 1 – 08025 Barcelona

Tel. (+34) 933 022 235 – Fax (+34) 933 184 218

cpl@cpl.es – www.cpl.es

Primera edició: gener de 2010

Tercera impressió: octubre de 2014

ISBN: 978-84-9805-392-0

Dipòsit legal: SE 291-2012

Printed in UE

Imprimeix: Ulzama Digital, S.L.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, llevat d'excepcions previstes per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si us cal fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Sumario

Introducció	7
¿Què és un sacrament?	7
¿Per què els sacraments de l'Església catòlica són set?	10
La classificació dels sacraments	11
Els sacraments de la iniciació cristiana	13
El Baptisme i la Confirmació	15
L'Eucaristia	23
Els sacraments del servei de la comunió	38
El sacrament de l'Orde	35
El sacrament del Matrimoni	49
Els sacraments de guarició	55
El sacrament de la Reconciliació	58
El sacrament de la Unció dels malalts	62
El Viàtic	65

Els sagraments de guarició

En les Escripures i en la Tradició de l'Església, hi ha un estret lligam entre el misteri de la pobresa i el misteri del pecat. En l'Antic Testament, la pobresa apareix com a fruit de l'opressió dels rics i poderosos i de l'egoisme humà, i també com a *justa pena* per les faltes personals contra la Llei de Moisès. En concret, el primer llibre de la *Llei de Moisès* recorda que el sofriment és una conseqüència del pecat, per tant, el sofriment no és volgut per Déu (vegeu Gn 3). Els llibres dels *Profetes* ens situen davant *l'esperança*, ens fan mirar cap al futur amb els ulls posats en el passat; Déu enviarà el *Messies*, el seu *Servent*, a fi d'alliberar-nos de tot sofriment (vegeu Is 19,22; 53,4-5; 57,14-21), però també davant *el silenci de Déu* (vegeu Is 63,7-19). Els llibres dels *Escrits*, ens plantegen la cruesa del sofriment, el fet que el mateix sofriment qüestionï la pròpia visió de Déu (¿Déu roman indiferent? ¿Déu m'està castigant? ¿Déu em consola? ¿Déu em posa a prova?). Entre aquests llibres destaca el de *Job*, on el sofriment és una prova a la fe, a la pròpia visió de Déu. En canvi, el llibre de *Daniel* presenta la resurrecció futura com una victòria sobre la malaltia (Dn 12,1-2).

En el Nou Testament, la pobresa deixa de ser vista com a *retribució* pels pecats personals i fins i tot pels dels avant-passats (Jn 9,2), i és vista com el camí que Déu Pare en el seu Fill Jesús i amb la força de l'Esperit escull per a denunciar la insolidaritat i l'egoisme humans, i enriquir-nos amb la gratuïtat de la *reconciliació* (2Co 5,11-21) i de

la *salvació* (Lc 2,11.29-32; Jn 4,22.42; Ef 1,3-14; Tt 2,11; He 2; 1Pe 1,3-12; Ap 7,10; etc).

La conseqüència més radical del pecat d'Adam i Eva és la pobresa. Així, Eva és pobra en relació amb el seu Adam i el fruit del seu ventre (Gn 3,16), i Adam és pobre en relació amb la terra on viu (Gn 3,17), i ambdós són pobres davant la mort. Heus ací que *pecat i mort* són la gran pobresa de la humanitat. El misteri del Nadal de Nostre Senyor Jesucrist ens recorda (l'Advent ens hi ha anat preparant) que el Fill de Déu ve a alliberar-nos del pecat i de la mort; i el misteri de la Pasqua ens recorda que Crist ens ha alliberat de tots dos *una vegada per sempre*.

D'altra banda, el Nou Testament destaca el vincle entre la salut del cos i el perdó dels pecats; per exemple: Mc 2,1-12 (= Mt 9,1-8; Lc 5,17-26); Jn 5,1-14; 9; Jm 5,14-15. Així veiem que Jesús *perdona* (per exemple: Mt 1,21; 26,28) i que Jesús *guareix*, retorna la salut al cos, per exemple: Mt 4,23-24; 9,35; 12,9-14 (= Mc 3,1-6; Lc 6,6-11); Mc 1,32-34; 3,10; 6,53-56; Lc 4,40; 5,15; 8,2; 13,10-17.32; Jn 6,2.

Jesús se serveix de la imatge del *metge* per a guarir i perdonar: Mt 9,12-13 (= Mc 2,17; Lc 5,31-32). Jesús dona el remei al malalt (*salut-salvació*) i al pecador (*perdó-pau*). L'evangeli de Lluc revela la identitat i missió de Jesús quan posa en el mateix pla el que Jesús guareix i perdona: Lc 7,21.42.43 (usa el mateix verb: *concedir gràcia*). Però és en el moment de la crucifixió de Jesús, quan Lluc relata que l'amor indescriptible del pare misericordiós de la paràbola (Lc 15,11-32) s'ha realitzat en Jesús de Natzaret. Des de la creu (Lc 23,40-43) Lluc mostra la immensitat de l'amor de Jesús, i alhora de Déu, per *l'escòria* de la humanitat, pels últims, pels condemnats segons la llei de la reciprocitat (la justificació per les obres), que domina les relacions humanes després de la irrupció de la sospita (Gn 3).

Certament, amb els sagraments de guarició, l'Església imita el tarannà de Jesús, i alhora, anuncia i fa present que Jesús guareix i perdona, i celebra i assaboreix que

Jesús ens ha alliberat d'una vegada per sempre del pecat i de la mort. La presència de la pau del Senyor ressuscitat (Lc 24,36; Jn 20,19.21.26) s'actualitza en els sacraments de guarició.

A més, el quart evangelista relaciona *el do del perdó* amb *el do de l'Esperit Sant* (Jn 20,22-23), ja que amb el perdó neix una nova vida, la vida que Déu ens ofereix en el seu Fill Jesucrist (vegeu, per exemple: Jn 3,16-17; 6,40; 20,31). Joan Baptista ja havia assenyalat Jesús, tot dient: *Mireu l'anyell de Déu, el qui treu el pecat del món!* (Jn 1,29).

La redacció final del quart evangeli assumeix els tres possibles sentits de la identificació de Jesús amb *l'anyell de Déu*, és a dir:

1) Jesús, *Anyell escatològic i destructor*, imatge que expressaria probablement la comprensió original del Baptista, el qual esperava *el judici messiànic* (Mt 3,7.12; Lc 3,7.17) que destruiria els pecats d'Israel;

2) Jesús com a *Servent del Senyor* (Is 53), però amb una peculiaritat notable, mentre el Servent *carrega amb els pecats d'Israel* (Is 53,4.12), ara l'Anyell *treu* el pecat del món;

3) Jesús com a *Anyell pasqual*; la missió de *treure* (no sols *carregar*) el pecat del món encaixa millor en la visió pasqual de la mort de Jesús.

Jesús és condemnat a mort al migdia de la vigília pasqual (Jn 19,14), quan els sacerdots degollaven els anyells pasquals en el Temple. Aquest últim sentit també aclareix millor el moment de la mort de Jesús, atès que mullen els seus llavis amb *un manat d'hisop* xop de vinagre (Jn 19,29), i precisament amb *un manat d'hisop* xop de la sang de l'anyell pasqual, es mulla la llinda i els dos muntants (Ex 12,22). *No li han de trencar cap os* a Jesús (Jn 19,36), com tampoc no ho fan amb l'anyell pasqual (Ex 12,46). Heus ací que la missió de Jesús no consisteix, doncs, a destruir els pecats individuals del poble d'Israel, sinó a acabar amb la sobirania del pecat.

Ara i ací, el *do* del perdó dels pecats i de la salut s'actualitza en l'Església i en el món pel sagrament de l'Orde, anunciant i fent present la salvació que el Fill ha rebut del Pare (Jn 3,17).

El sagrament de la Reconciliació

Cada vegada que celebrem el sagrament de la Reconciliació o del Perdó o de la Penitència *fem present i anunciem la reconciliació* que Déu Pare actua, en Crist per l'Esperit Sant, en l'Església (2Co 5,19) i que el *món nou* inaugurat s'obre pas (2Co 5,17). Precisament dos trets essencials del món nou són el perdó dels pecats i la pau.

Cada vegada que el celebrem *confessem l'amor misericordiós* de Déu, i no tant els nostres pecats personals. En efecte, les *Orientacions doctrinals i pastorals* de l'episcopat espanyol sobre el sagrament de la Penitència, amb motiu de la publicació en les diòcesis d'Espanya del *Ritual de la Penitència* (edició típica 1973), diuen:

L'absolució sacramental és el signe decisiu i fonamental de la reconciliació i de la professió de l'Església en el sentit de la seva acció, tal com Crist la hi ha confiat [...]. La valoració d'aquest ritu es pot fer subratllant el caràcter de gratuïtat del perdó de Déu i la necessitat absoluta de l'absolució per a poder celebrar el sagrament, àdhuc quan no hi ha hagut confessió individual. Una bona catequesi sobre aquests punts és la millor manera d'aconseguir que, en el sagrament, predomini el tema de la reconciliació sobre el tema de la confessió dels pecats (núm. 63).

La confessió individual s'ha d'explicar i s'ha de realitzar més com una expressió personal i concreta de la conversió –“jo sóc pecador en aquesta i en aquella cosa... i vull convertir-me d'això”– que com una informació que es dona al confessor –“he fet tal i tal altra cosa...”– (núm. 64).

En conseqüència, en el sagrament del Perdó, l'Església anuncia i fa present la visita de Déu en Jesús, que concedeix el *do* del perdó per a créixer en l'amor. En tenim un

exemple en la paràbola que Jesús explica a casa de Simó davant la pecadora que li renta els peus:

“Dos homes devien diners a un prestador: l’un li devia cinc-cents denaris, i l’altre, cinquanta. Com que no tenien res per a pagar, els va perdonar el deute a tots dos. ¿Quin d’ells et sembla que l’estimarà més?” Simó li contestà: “Suposo que aquell a qui ha perdonat el deute més gran” (Lc 7,41-43).

Quan celebrem el sagrament del Perdó, recordem un únic i alhora doble fet, és a dir, sols *l’amor de Déu* perdona el pecat i la recomposició de la *comunió eclesial*. Breument, el fruit que brolla del sagrament és la reconciliació amb Déu Pare (CCE 1460) i amb l’Església (CCE 1469). I això se significa amb el gest de la imposició de les mans i les paraules de l’absolució, que, en la forma breu de l’Església llatina, diu:

Que Déu, Pare misericordiós, que per la mort i la resurrecció del seu Fill ha reconciliat el món amb ell mateix i ha comunicat l’Esperit sant per perdonar els pecats, et concedeixi el perdó i la pau pel ministeri de l’Església. I jo t’absolc dels teus pecats en nom del Pare i del Fill i de l’Esperit Sant.

Per la recepció del sagrament del Perdó, se’ns situa davant el judici de Crist al final dels temps (Mt 25,31-46), on l’amor donat (Mt 25,40) o sense donar (Mt 25,45) és la clau per a entrar en la comunió amb Déu i amb els pobres i entre nosaltres. És el moment per a ser *reconeguts* germans pel Fill (Mt 25,40) i fills pel Pare (Lc 15,24). En efecte, la recepció del sagrament de la Reconciliació atorga com a do el *perdó* i la *pau*, però també, el mateix amor de Déu manifestat plenament en el seu Fill Jesucrist.

I el que importa de debò és confessar l’amor de Déu. Cada sagrament és com una carícia de l’amor de Déu per mitjà d’uns signes sensibles i d’unes paraules. Així doncs, en el sagrament de la Reconciliació, confessem i celebrem el perdó i la pau que Déu ens regala per Crist i l’Esperit en l’Església. Joan Pau II, en la Carta del Dijous Sant de 2002

als sacerdots, notava que el ministre del perdó, encarnant per al penitent el rostre de Bon Pastor, expressa la misericòrdia prèvia de Déu i el perdó que guareix i dóna pau.

L'Església, tot i que hagi introduït elements jurídics o penals al llarg de la història del sagrament de la reconciliació, fent-la més semblant a un procés judicial o penal que a una proclamació de l'amor misericordiós del Pare, certament manifestat en la mort i resurrecció del seu Fill i en la donació del seu Esperit, mai no ha oblidat els elements medicinals i curatius del sagrament. Per això no ha deixat de presentar el bisbe, o els seus col·laboradors preveres en comunió amb ell, com a imatge de Jesús *metge* i reflex de l'amor misericordiós de Déu Pare quan imposa les mans al pecador penedit i l'absol. Ara bé, no sols l'ha presentat com a imatge del *bon pastor* que cerca l'ovella perduda (Mt 18,12-14), sinó també com a imatge del *bon samarità* que guareix les ferides (Lc 10,33-35), del *pare bo* que corre a trobar el seu fill perdut que torna a casa i l'acull joiós (Lc 15,20-24), del *pare generós* que acull l'últim com el primer (Mt 20,15), del *jutge just* que discerneix l'amor donat o deixat de donar (Mt 25,40.45).

Les paràboles de l'amor misericordiós de Déu manifestat en Jesús

Al tercer evangeli hi ha una magnífica pàgina que narra l'amor de Déu manifestat en Jesús. Amor que confessem i celebrem, certament, en el sagrament del Perdó. En efecte, a Lc 15, Jesús conta tres paràboles als qui el refusen com el qui porta la salvació de Déu, també als exclosos (15,2). I no conta cap conte, sinó que s'identifica amb el pastor, amb la dona i amb el pare, que cerquen, troben i salven el que s'ha perdut (ovella, moneda, fill). Jesús anuncia i fa present (identificant-se amb el missatge) la immensa joia de Déu pels pecadors *retrobats* o *tornats a la vida*. Les tres paràboles de Lc 15 il·lustren un idèntic procés, en concret:

- 1) hi ha quelcom perdut (una ovella, una moneda de plata, un fill);
- 2) allò perdut és cercat amb atenció i cura o és acollit amb amor;
- 3) es fa festa pel retrobament d'allò perdut.

Una festa que expressa tant l'alegria del Pare com la de l'Església: “*Però ara hem d'alegrar-nos i fer festa, perquè aquest germà teu, que ja donàvem per mort, ha tornat viu; ja el donàvem per perdut i l'hem trobat*” (Lc 15,32). Déu i l'Església són els qui l'han trobat i per això ho celebren junts, concedint al *perdut* el lloc d'honor (*el vestit millor*), la dignitat (*l'anell*) de fill, però també de germà, i la llibertat (*el calçat*, els esclaus anaven descalços).

Entendrem millor el teixit lucà si parem esment en els qui escolten Jesús. Heus ací que Jesús s'adreça no sols als *entesos*, que miren malament que aculli els qui legalment són exclosos, sinó també als de *casa*, que tenen enveja del perdut i acollit amb amor (Lc 15,27-28), i que, a més, creuen conèixer el Pare, i per això, protesten quan fa el contrari del que pensaven que faria (Lc 15,29). Els dos fills fan el que s'espera que facin: el petit viu sense el pare i el gran no reconeix el seu germà; en canvi el pare sorprèn: no retreu res al petit que torna perquè troba a faltar el pa del seu pare, l'abraça i el besa; i ajuda el gran a valorar el que comparteixen. També sorprèn el pastor que s'arrisca per una sola ovella, i la dona que convida a participar de la seva alegria. Només l'amor del pare pels dos fills fa possible la joia de la comunió retrobada. El banquet celebra l'amor inestroncable del Pare i la comunió refeta, i és figura del banquet del Regne, del qual fem un tast a l'Eucaristia, on acollim l'amor de Déu manifestat plenament en Jesús i on el *germà gran* acull el *germà petit*.

Heus ací que, amb una *imatge*, Jesús revela l'amor inestroncable del seu Pare, que també és el nostre Pare. Aquesta imatge del Pare camina amb Jesús. L'amor del pare de la paràbola s'ha fet realitat en Jesús. El relat convida l'oient

a descobrir aquest amor i a fonamentar-hi la fe, així com a reconèixer-se en l'ovella, la moneda i el fill perduts i retrobats. Així Jesús respon la pregunta que li feia un desconegut en el camí de la fe (Lc 9,51-19,44): *¿Senyor, són pocs els qui se salven?* (Lc 13,23). El *perdut* se salva, per això Jesús ha vingut.

En resum, cada vegada que celebrem el sagrament de la Reconciliació, celebrem la immensa alegria de sentir-nos estimats per Déu, malgrat totes les nostres febleses i els nostres errors. Amor que acollim, en la fe de l'Església, en l'*absolució sacramental*, i que volem que doni fruit en la satisfacció penitencial, signe del penediment en què ja hi actua la conversió; és a dir, el compromís d'anar a més en el camí de l'amor. Això sí, tenint com a imatge la pecadora perdonada de l'evangeli lucà (Lc 7,44-50), que és acomiadada per Jesús amb aquestes paraules: "*La teva fe t'ha salvat. Vés-te'n en pau*" (Lc 7,50).

El sagrament de la Unció dels malalts

En l'Esriptura descobrim l'actitud sorprenent de Déu davant el sofriment. D'una banda, el combat (és un escàndol), i de l'altra, el permet (la victòria sobre el sofriment passa pel mateix sofriment: la creu de Crist n'és la victòria definitiva).

La malaltia és com una *serp verinosa* que pot esdevenir instrument de vida quan se li extreu el verí, transformant-lo en medicina. Déu Pare ens dóna el seu Fill i el seu Esperit perquè extreguin *verí* i el converteixin en *medicina*. L'Església ho confessa i celebra amb el sagrament de la Unció dels malalts.

La malaltia i el sofriment, com a esdeveniments històrics, també són ocasió d'una *visita* del mateix Senyor. El Senyor visita la persona humana en qualsevol circumstància històrica, també doncs en la malaltia i en la soledat del sofriment. I aquesta visita possibilita la trobada amb el Senyor ressuscitat, que atorga el *do de la pau* (vegeu: Lc

24,36; Jn 20,19.21.26), és a dir, la salvació; però que també apareix com una oportunitat per créixer en l'amor i en la fe, així com per a descobrir Jesús en els altres (com per exemple Zaqueu que cerca Jesús i troba els altres en Jesús: Lc 19,8). Els altres també són aquells a qui molts cops no donem importància, o deixem de banda. El cristià ordenat, és a dir, aquell que ha rebut el do de l'Esperit Sant per l'ordenació, expressa (anuncia i fa present) sacramentalment aquesta visita del Senyor.

D'entrada, observem que una cosa és dir que el sofriment pot ser ocasió per a aprofundir en la nostra condició humana (tan febles i fràgils com som) i en la nostra relació amb Déu; i una altra, i ben diferent, és dir que Déu “programa” el sofriment de l'home per tal d'ensenyar-lo i menar-lo pel seu camí, o perquè faci la seva voluntat. Les relacions entre Déu i el creient no s'han de situar en el nivell de la culpabilitat, sinó en el de la comunicació i contemplació (ara i ací en la pregària i en els sagraments) .

El savi que escriu el *llibre de Job* ens ajuda a reflexionar que tota persona humana, alguna vegada o altra, s'ha d'enfrontar davant el problema del mal, i que, alhora, en aquesta lluita contra el mal, la persona humana es reconeix fràgil i dèbil. Cal recordar que aquest savi escriu *un poema* a partir de la seva experiència de Déu. I des d'aquesta experiència, s'adona que ni ell (representat per Job) ni Déu no es reconeixen en el *sistema de retribució*, és a dir, “tal fas tal trobaràs”, o bé, dit d'una altra manera, si has fet algun pecat, tu o els teus, en pagues les conseqüències; més en concret, hi ha algú (¿realment pot ser Déu?) que *retribueix* els teus actes: amb sofriment i mal si no ho fas bé, amb joia i felicitat si ho fas bé.

En l'afirmació de Jb 42,5: “*Jo només et coneixia d'oïda, però ara t'he vist amb els meus ulls*”, Job dóna a entendre que ha comprès, però no ens diu el què. Job s'ha adonat que la imatge que li oferien de Déu els seus amics i l'entorn no es correspon amb la realitat. Els camins de Déu no són els camins dels humans, certament.

Cada vegada que celebrem la Unció dels malalts recordem (anunciem i fem present) que Déu guareix i salva el qui està malalt, com ho feia Jesús (Mt 11,5; Lc 7,22). El Senyor ressuscitat, per l'acció de l'Esperit Sant en l'Església, guareix els malalts per la imposició de les mans i la unció dels seus enviats (Mc 16,18; Jm 5,14-15). Amb el sagrament de la Unció dels malalts, doncs, anunciem i fem present l'amor de Déu i l'arribada del món nou (Ap 21,1-22,5).

El sagrament de la Unció dels malalts recorda que Déu està a prop dels qui sofreixen i l'invoquen; està a prop del qui pateix en la solitud. En aquest sagrament se significa la comunió entre tots els sants davant la solitud del dolor i de la mort. Aquest sagrament fa present i anuncia el consol de Crist (2Co 1,5) i la solidaritat de l'Església (1Co 12,26). Ben cert, en aquest sagrament hi ha en joc l'amor solidari entre tots i totes els que formen la *comunió dels sants*, com a membres de l'únic Cos de Crist.

Déu Pare, pel seu Fill, envia l'Església a guarir els malalts (Mc 6,12-13). Cada vegada que celebrem la Unció dels malalts confessem la visita de Déu en el seu Fill Jesús que salva i guareix tota la persona (cos i ànima, inseparablement). En definitiva, anunciem i fem present que Jesús ressuscitat ajuda el malalt o al qui sofreix amb *la gràcia de l'Esperit Sant* (CCE 1513). Però també que, a la fi, Déu *eixugarà totes les llàgrimes dels seus ulls, i no existirà més la mort, ni dol, ni crits, ni sofriment* (Ap 21,4). En concret, quan el prevere o el bisbe ungeix el malalt en el front i en les mans amb la fórmula sacramental expressa molt bé la seva finalitat:

Que per aquesta santa Unció i per la seva gran misericòrdia, el Senyor t'ajudi amb la gràcia de l'Esperit Sant. Amén.

Perquè, alliberat dels pecats et salvi i bondadosament alleugi les teves sofrances. Amén.

El sagrament de la Unció dels malalts expressa l'abraçada tendra i plena d'amor del Senyor ressuscitat que alleuja els sofriments i concedeix la força de l'Esperit Sant per tal de

superar les dificultats de la malaltia. En efecte, l'Esperit Sant concedeix *una gràcia de confort, de pau i de coratge per a vèncer les dificultats pròpies de l'estat de malaltia greu o de la fragilitat de la vellesa* (CCE 1520).

Certament, la gràcia de l'Esperit Sant porta a la recuperació de la salut del cos i atorga el perdó dels pecats, dons del Ressuscitat (Jn 20,19-23). Aquesta *gràcia* rebuda de l'Esperit Sant és eclesial (CCE 1522), perquè situa el malalt en solidaritat amb tot el cos de Crist (1Co 12,26), el situa sota la intercessió de tots els sants; i sota la protecció de tots els sants és preparat, arribat el moment, per al darrer pas (CCE 1523). Aquesta mateixa gràcia que rep el malalt l'uneix a la passió de Crist (CCE 1521), i per tant, participa de la comunió de tots els sants amb el Senyor sofrent i glorificat. En altres paraules, aquest do particular de l'Esperit Sant atorga esperança de fe i d'amor davant la mort.

El Viàtic

L'Església recorda, d'una banda, que tenim tres sagraments que ens insereixen en el Cos de Crist perquè caminem en aquest món tenint posats els peus en el món diví, sabent que la nostra humanitat ja està assegurada a la dreta del Pare en Jesús mort i ressuscitat. I de l'altra, que tenim tres sagraments que ens situen allà on ja tenim els peus. El *Catecisme de l'Església Catòlica* ho diu d'una altra manera, certament millor.

Així com els sagraments del Baptisme, de la Confirmació i de l'Eucaristia constitueixen una unitat anomenada *els sagraments de la iniciació cristiana*, podem dir que la Penitència, la santa Unció i l'Eucaristia, en tant que viàtic, constitueixen, quan la vida cristiana arriba al seu terme, *els sagraments que preparen per a la Pàtria* o els sagraments que acaben el pelegrinatge (CCE 1525).

El Viàtic és la *porta sagrada*, el Crist, que ens fa passar de la mort a la vida. Jesucrist mateix ens diu: “Qui menja

la meva carn i beu la meva sang, té vida eterna, i jo el ressuscitaré el darrer dia” (Jn 6,54).

El Viàtic és, doncs, el sagrament, el signe visible i eficaç, del pas d'aquest món vers el Pare (cf. Jn 13,1), el moment de ser endut al cel (cf. Lc 9,51). Pau diu que Jesucrist és la *porta sagrada*, en substitució de la coberta de l'arca de l'Aliança (cf. Lv 16,15-25), que traduïm, per la seva funció, en *instrument d'expiació*. Déu constitueix el seu Fill en porta sagrada (cf. Rm 3,25), en accés definitiu al món diví, per a tots i totes. Ara i aquí, l'*instrument d'expiació* (en llatí, el *propitiatorium*; en llenguatge sacramental, la porta sagrada), el lloc peculiar de la presència de Déu (Lv 16,2), continua en Jesucrist, però essencialment nou. Per això l'Església no ha negat mai el fet de morir sacramentalment amb Crist, i així poder passar amb Crist d'aquest món al Pare.

El Viàtic ens fa tastar l'eternitat de l'amor de Déu manifestat en Jesús i ens converteix en un de sol en Crist.

La copa de la benedicció que nosaltres beneïm, ¿no és comunió amb la sang de Crist? El pa que partim, ¿no és comunió amb el cos de Crist? El pa és un de sol, i per això nosaltres, ni que siguem molts, formem un sol cos, ja que tots participem d'aquest únic pa. (1Co 10,16-17).

Tal com hi ha una primera comunió, també hi ha l'última comunió, deixar que l'Anyell de Déu, que ha vençut el pecat i la mort, entri a casa meva i m'ofereixi la salvació, la comunió definitiva amb Déu i amb els pobres i entre nosaltres.

En el moment de la mort, ressonen les paraules o el cant del salm 23 (22):

El Senyor és el meu pastor [...]. Em fa descansar en prats deliciosos; em mena al repòs vora l'aigua [...]. Em guia pels camins segurs, per l'amor del seu nom; ni quan passo per barrancs tenebrosos, no tinc por de res [...]. Davant meu pareu taula vos mateix [...]; m'heu ungit el cap amb perfums, ompliu a vessar la meva copa. Oh sí! La vostra

bondat i el vostre amor m'acompanyen tota la vida. I viuré anys i més anys a la casa del Senyor.

El Viàtic és signe eficaç i instrument d'aquest pas, d'aquest acompanyament, d'aquesta asseguda a taula amb el Senyor, d'aquesta entrada a casa seva per sempre.

El moment de la mort em situa davant el baptisme rebut i renovat cada any per la Vetlla Pasqual. En efecte, si som units amb el Crist com a Crucificat, serem units amb ell com a Ressuscitat. La *mort amb* Crist (alliberats del pecat i de la mort) implica la *resurrecció amb* ell (la vida per sempre). L'esdeveniment de la mort i la resurrecció de Crist fonamenta l'esdeveniment de la nostra mort i resurrecció (cf. Rm 6,5-10). I el Viàtic n'és l'expressió visible.

El *Ritual de la Sagrada Comunió i del Culte a l'Eucaristia fora de la missa* ens recorda que el fi primari i primordial de la reserva de l'Eucaristia fora de la missa és l'administració del Viàtic (núm.5).

I el *Catecisme de l'Església Catòlica* ens explica que “l'Església ofereix als qui estan a punt d'abandonar aquesta vida, a més de la Unció dels malalts, l'Eucaristia com a viàtic”. I hi afegeix que “la comunió en el Cos i la Sang del Crist és llavor de vida eterna i potència de resurrecció” (CCE 1524).

El bisbe diocesà, amb els preveres, els diaques i els responsables de la pastoral de la salut de les diverses parròquies i centres hospitalaris tenen la responsabilitat de vetllar perquè cap batejat no es quedi, en el moment d'abandonar aquesta vida mortal, sense el gran do del Viàtic, el tast del *pa del cel*, de la *medicina d'immortalitat*.

La comunió amb la carn del Crist ressuscitat vivifica la nostra vida mortal i ens dona la vida plena, ens obre la porta de la comunió amb els sants. Arriba el moment d'assaborir la finalitat última de l'Eucaristia: la comunió amb el Fill i amb el Pare i amb els pobres en la unitat de l'Esperit Sant i la comunió entre tots i totes els qui som del Crist per l'Esperit. Un tast d'eternitat que t'obre a

l'eternitat de l'amor. *Avui seràs amb mi al paradís* (Lc 23,43), recorda Jesús al qui hi creu.

Hi ha un moment abans de ser engolit per la mort, en què és possible poder acollir el gran do del Viàtic, signe de la victòria sobre la mort. L'instant d'acollir la mà del Crist que ens acompanya en el pas d'aquest món al Pare, que ens mena cap a la casa del Pare per sempre. Aquest instant assenyalat i emotiu de fer el pas a través de la porta sagrada és bo de fer-lo acompanyat, acompanyat de la família dels fills i filles de Déu, l'Església (cos de Crist), així com dels amics i familiars més propers.

Qualsevol cristià o cristiana que es trobi davant un batejat o una batejada que és, o ho sembli, a punt d'abandonar aquesta vida mortal, ha d'oferir aquesta porta, el Viàtic, que mena a la trobada definitiva amb el Pare i amb tots els sants. I penso especialment en aquell cristià o aquella cristiana que té cura d'un malalt a casa o a l'hospital, en sigui o no família, aquell cristià voluntari o aquella cristiana voluntària que visita malalts, aquell animador o animadora de la pastoral de la salut, aquell o aquella que es troba davant d'un familiar proper a les portes de la mort. El concili de Nicea (325 dC) ja invitava a no privar del Viàtic *últim i indispensable* a tota persona cristiana que és a punt d'abandonar aquesta vida mortal (cf. cànon 13).

Quan s'intueix que ha arribat l'hora de passar d'aquest món al Pare (cf. Jn 13,1) és el moment de celebrar el Viàtic, també i millor, si s'escau, dins de la missa celebrada a la pròpia casa del malalt. Quan el malalt no pot prendre el Viàtic sota l'espècie del pa, aleshores, si s'ha celebrat la missa, es pot administrar al malalt sota la sola espècie del vi (cf. CIC 925). El Ritual ofereix la possibilitat de celebrar la Penitència, la Unció i el Viàtic de manera seguida per als casos de greu i sobtada malaltia.